

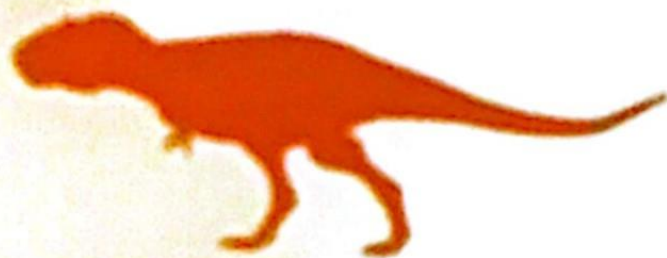
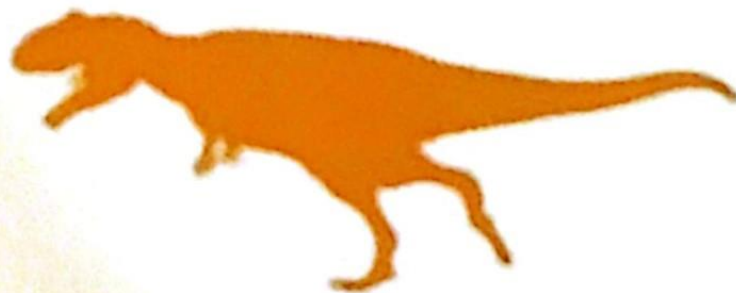
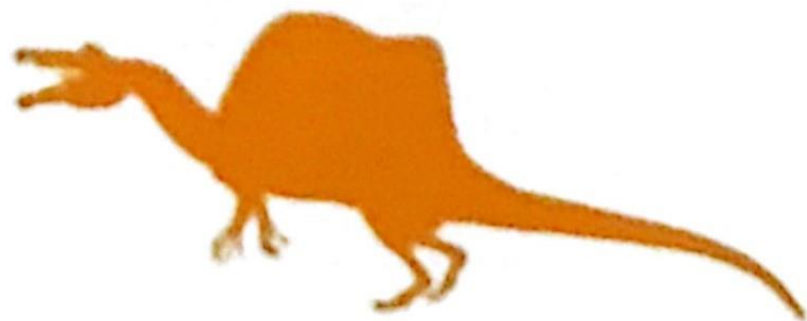
NEVA

www.knjizaraodisej.rs

sve o

DINO SAURUSIMA

DUZEPE BRILANTE I ANA ČESA

SVE O DINOSAURUSIMA

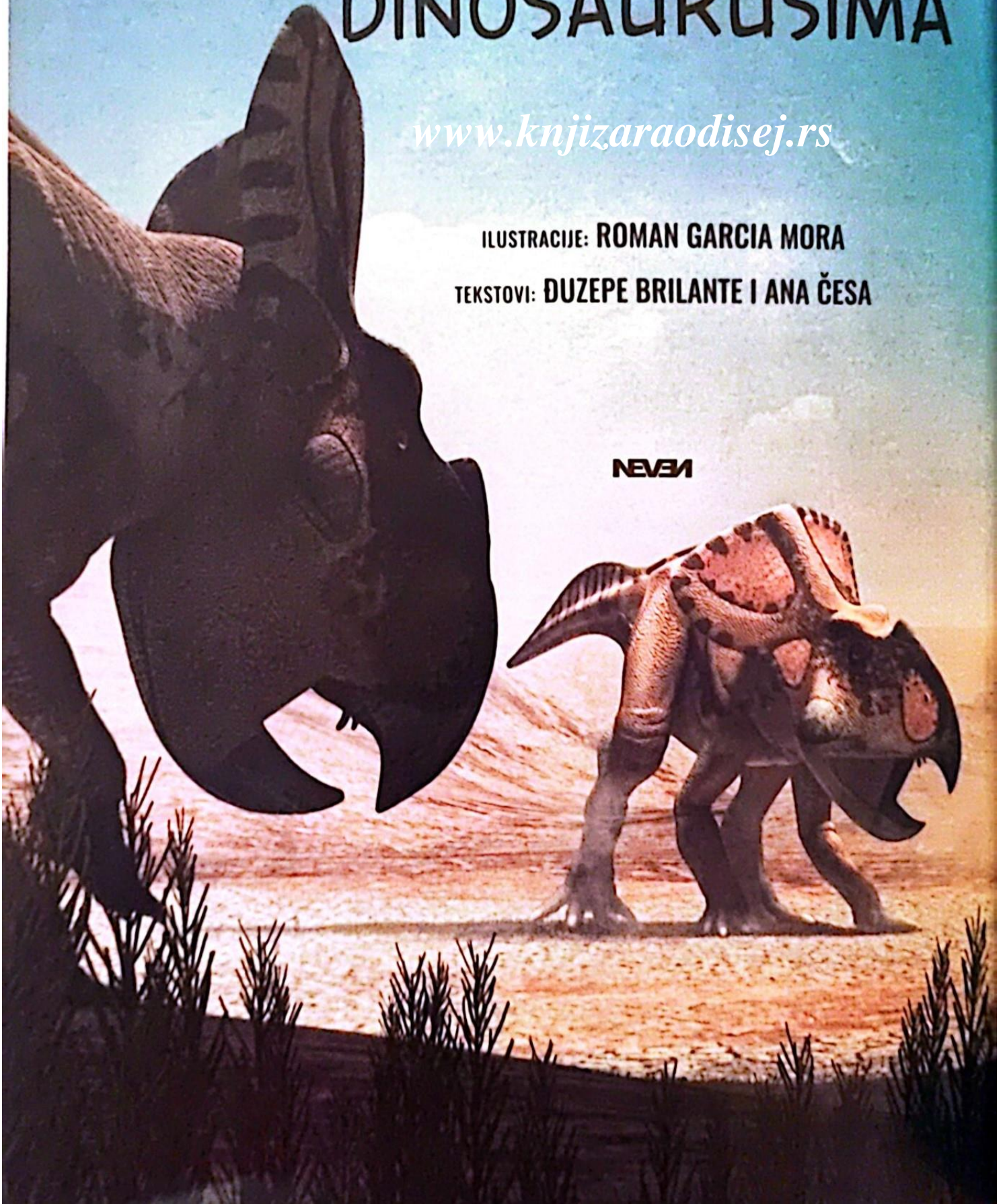
SVE O DINOSAURUSIMA

www.knjizaraodisej.rs

ILUSTRACIJE: ROMAN GARCIA MORA

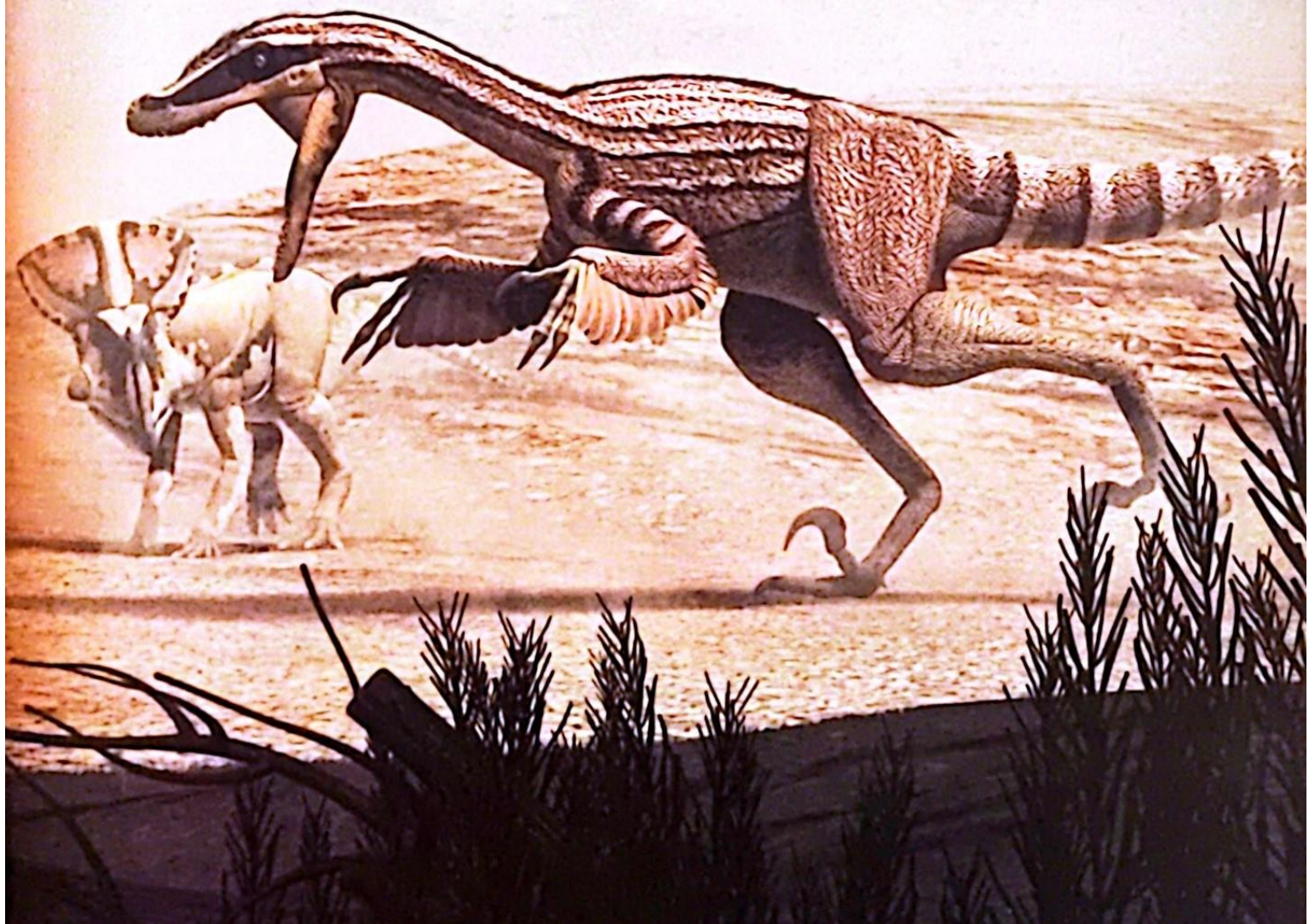
TEKSTOVI: DUZEPE BRILANTE I ANA ČESA

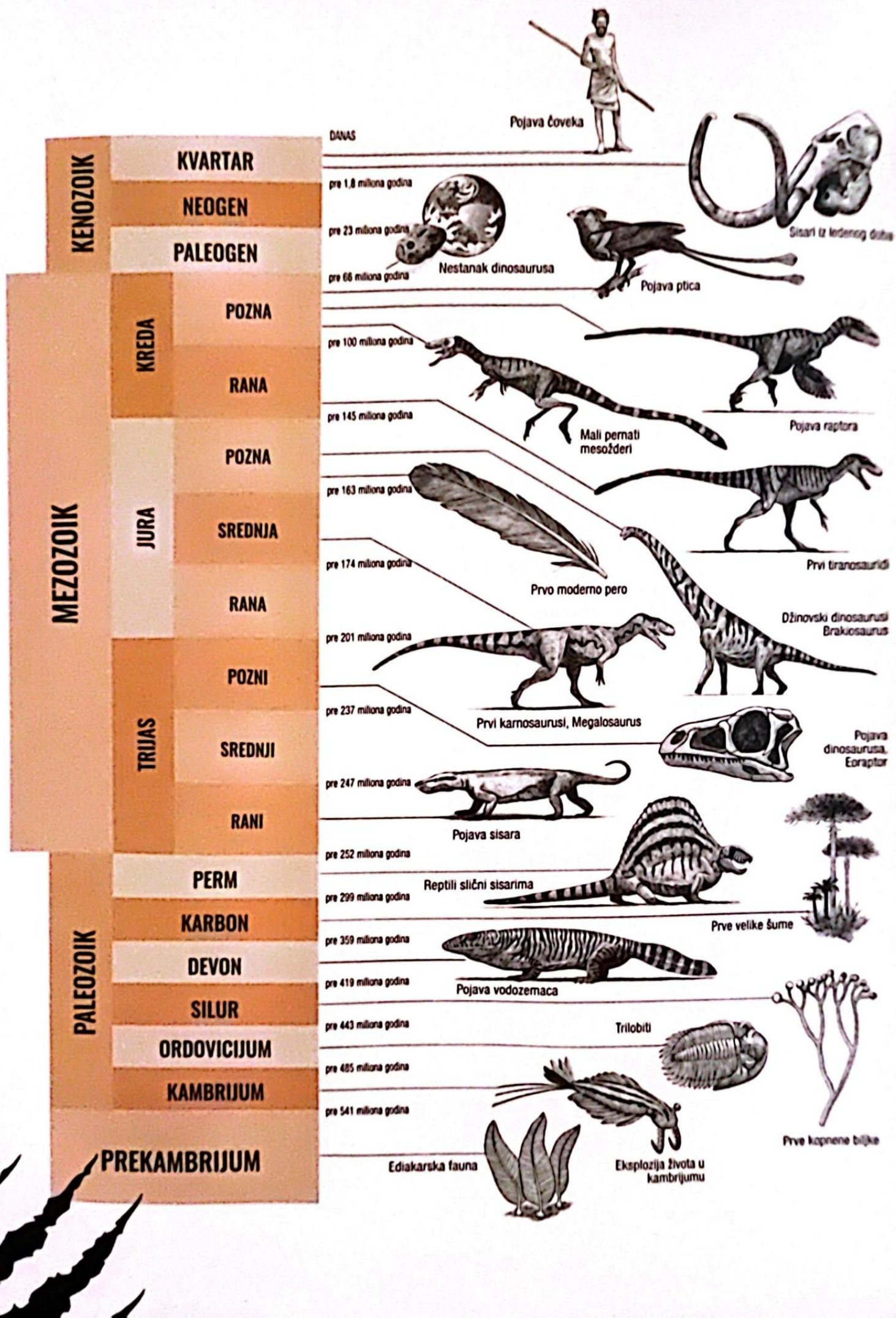
NEVA

SADRŽAJ

UVOD	6
DINOSAURUSI MESOŽDERI	14
DINOSAURUSI BILJOJEDI	46
VELIKI VODENI GMIZAVCI U DOBA DINOSAURUSA	106

UVOD

DINOSAURUSI SU DUGO BILI NESPOJNI GOSPODARI PLANETE. POČELI SU DA EVOLUIRAJU OD PRIMITIVNIH GMIZAVACA U TRIJASU, GEOLOŠKOM PERIODU KOJI JE TRAJAO OD PRE 250 DO 210 MILIONA GODINA. DOMINIRALI SU TOKOM JURE I NASTAVILI DO KRAJA KREDE. ZA SKORO STO PEDESET MILIONA GODINA TOKOM KOJIH JE NJIHOVO PRISUSTVO NA ZEMLJI SA SIGURNOŠĆU POTVRĐENO, PREŠLI SU DUGI RAZVOJNI PUT. RASLI SU, RAZLIKOVALI SE I POSTAJALI SU SVE BROJNIJI. ONDA SU SVI IZHENADA NESTALI.

NEKI DRAMATIČNI DOGAĐAJ OD PRE 65 MILIONA GODINA STAVIO JE TAČKU NA NJIHOVU ISTORIJU. ŠTA JE TO DOVELO DO ISTREBLJENJA DINOSAURUSA? MOŽDA JE NEKO DŽINOVSKO NEBESKO TELO VELIKOM BRZINOM OD 30 KILOMETARA U SEKUNDI UDARILO U ZEMLJU?

ZASTRAŠUJUĆI UDARNI TALAS I SMRTONOSNA KIŠA KAMENICA KOJA SE PODIGLA NAKON PADA, OSTAVILE SU PRAZAN PROSTOR U PREČNIKU OD NEKOLIKO STOTINA KILOMETARA. ZA OSTALO SE POBRINUO POKRIVAČ OD PRAŠINE KOJI JE DONEO MRAK I HLADNOĆU NAŠOJ PLANETI. UMRLI SU PRVO VELIKI DINOSAURUSI BILJOJEDI, ZATIM NJIHOVI PREDATORI, A ONDA, KAKO JE VREME PROLAZILO, VIŠE NIJE OSTAO NIJEAN.

MI, LJUDI, SMO OTKRILI DA SU POSTOJALI NA OSNOVU MALOBROJNIH NADENIH TRAGOVA POPUT NEKIH DELOVA KOSTIJU I PONEKOG FOSILNOG OSTATKA ZUBA.

LJUDIMA SU TE OGROMNE ŽIVOTINJE IZGLEDALE KAO PLOD BUJNE MAŠTE NEKOG PISCA ROMANA. JEZIVI GMIZAVCI, KAKO IH JE 1841. NAZVAO BRITANSKI PALEONTOLOG RIČARD OVEN, BILI SU MONSTRUMI IZ KOŠMARA ILI ZMAJEVI IZ SREDNJOVEKOVNIH LEGENDI KOJI SU ODJEDNOM POSTALI STVARNOST. DELIMIČNO JE I DANAS TAKO.

KAKO DA VAM ŽMARC I NE PRODU DUŽ KIČME PRED SKELETOM JEDNOG TIRANOSAURUSA REKONSTRUISANOG U PRIRODNOJ VELIČINI U SALI NEKOG MUZEJA? NEMOGUĆE JE DA SE NE ZAČUDITE I NE UPLAŠITE PRI POMISLI NA NJGOVE ZASTRAŠUJUĆE KANDŽE I JEZIV UJED KOJIM JE UBIJAO SVOJ PLEN. NIJE SLUČAJNO DA JE POSTAO HOLIVUDSKA ZVEZDA U MNOGOMBROJNIM FILMOVIMA.

NO, ZA KOLIKO DINOSAURUSA ZNAMO? DO SADA JE IDENTIFIKOVANO OKO OSAM STOTINA VRSTA, ALI TEK SMO NA POČETKU. VESTI O NOVIM PRONALASCIMA SE REDAJU NEVEROVATNOM BRZINOM.

NEKI DINOSAURUSI SU BILI VELIČINE DANAŠNJIH ZEČEVA, DOK SU DRUGI BILI DUGAČKI PREKO 45 METARA.

POSTOJALE SU KOPNENE ŽIVOTINJE, PLEZIOSAURUSI I PTEROSAURSI, KOJE NISU BILE DINOSAURUSI. ONE SU ŽIVELE U MORIMA I NA NEBU, I KOLONIZOVALE SU SVAKI DEO PLANETE. ZAHVALJUJUĆI STALNIM OTKRIĆIMA PALEONTOLOGA, SVAKIM DANOM SAZNAJEMO SVE VIŠE: KAKO SU SE KRETALE, KAKO SU LOVILE, KAKO SU SE STARALE O SVOJIM MLADUNCIMA, SA KIM SU DELILE SVOJA STANIŠTA.

www.knjizaraodisej.rs

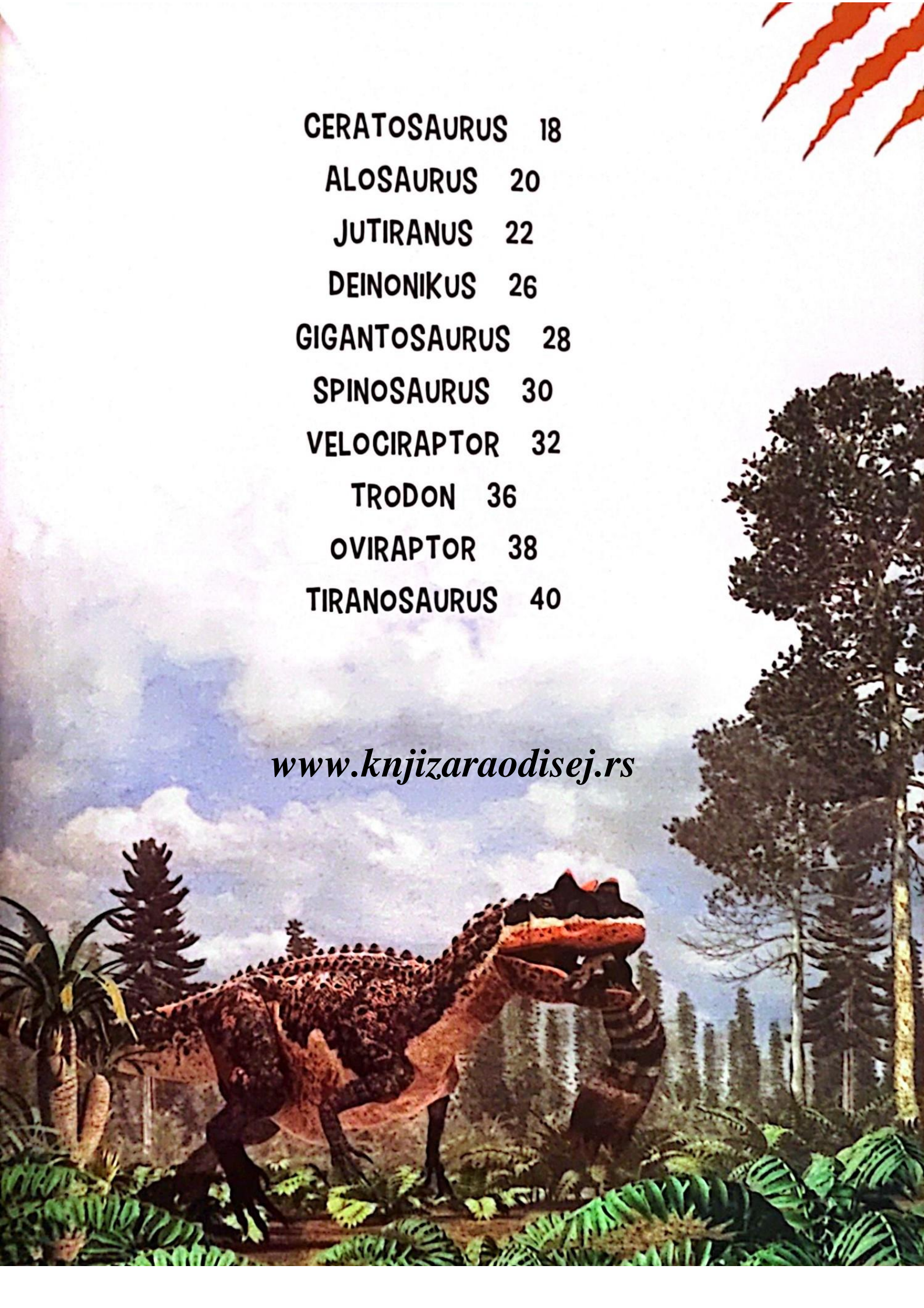
DINOSAURSI MESOŽDERI

www.knjizaraodisej.rs

CERATOSAURUS	18
ALOSAURUS	20
JUTIRANUS	22
DEINONIKUS	26
GIGANTOSAURUS	28
SPINOSAURUS	30
VELOCIRAPTOR	32
TRODON	36
OVIRAPTOR	38
TIRANOSAURUS	40

www.knjizaraodisej.rs

CERATOSAURUS

GDE JE ŽIVEO:

Severna Amerika, Evropa, Afrika

GDE SU NADENI NAJVAŽNIJI FOSILNI OSTACI:

Juta, Kolorado (SAD), Portugallija, Tanzanija

KADA JE ŽIVEO:

od pre 156 do pre 145 miliona godina

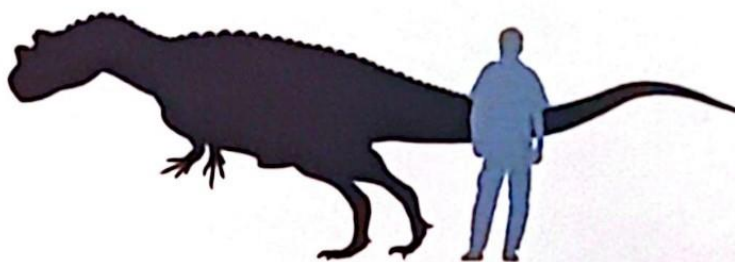
www.knjizaraodisej.rs

DIMENZIJE:

do 6 metara dužine i
do 2 metra visine

TEŽINA:

900 kilograma

Sa svojim rogovima i pločama izgledao je baš kao **ZMAJ** iz srednjovekovnih legendi. Do sada nisu pronađeni celi skeleti, ali su paleontolozi ipak uspeali da rekonstruišu izgled ceratosaurusa pre svega zahvaljujući značajnim pronalascima u Sjedinjenim Američkim Državama. Na lobanji je imao **čudne izrasline**: veliki nosni rog i druga dva roga na čelu. Odatle potiče njegovo ime: „rogati gušter.“

Stručnjaci su se dugo pitali čemu su služile te izrasline.

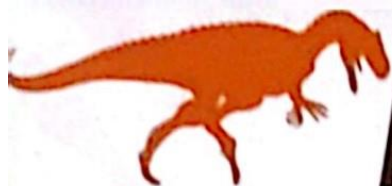
Po nekima je to bilo pravo, pravcato **oružje namenjeno borbi** među pripadnicima iste vrste ili za sukobe sa velikim predatorima.

Drugi misle da su rogovima **privlačili ženke** u vreme parenja.

Zbog toga se pretpostavlja da je nosni rog možda bio **drečavih boja**. Zahvaljujući svom dugom i savitljivom repu, morao je da bude **dobar plivač**, kao današnji krokodili. Možda je lovio i u vodi i na kopnu. Ipak, ceratosaurusi su u svoje vreme verovatno bili plen **alosaurusa**, velikih, zastrašujućih mesoždera koji su živeli u istom periodu.

DRUGA HIPOTEZA JE DA SU CERATOSAURUSI KAO MLADUNCI KORISTILI NOSNI ROG ZA RAZBIJANJE LJUSKE JAJETA KAD SU IZLAZILI NAPOLJE. NOVORODENČAD SE RADALA RANO, BRZO SU UČILI DA PLIVAJU I NAPUŠTALI SU GNEZDO KRATKO VREME NAKON RODENJA.

ALOSAURUS

GDE JE ŽIVEO:

Severna Amerika, Portugalija

GDE SU NADENI NAJVAŽNIJI FOSILNI OSTACI:

Vajoming, Kolorado (SAD)

KADA JE ŽIVEO:

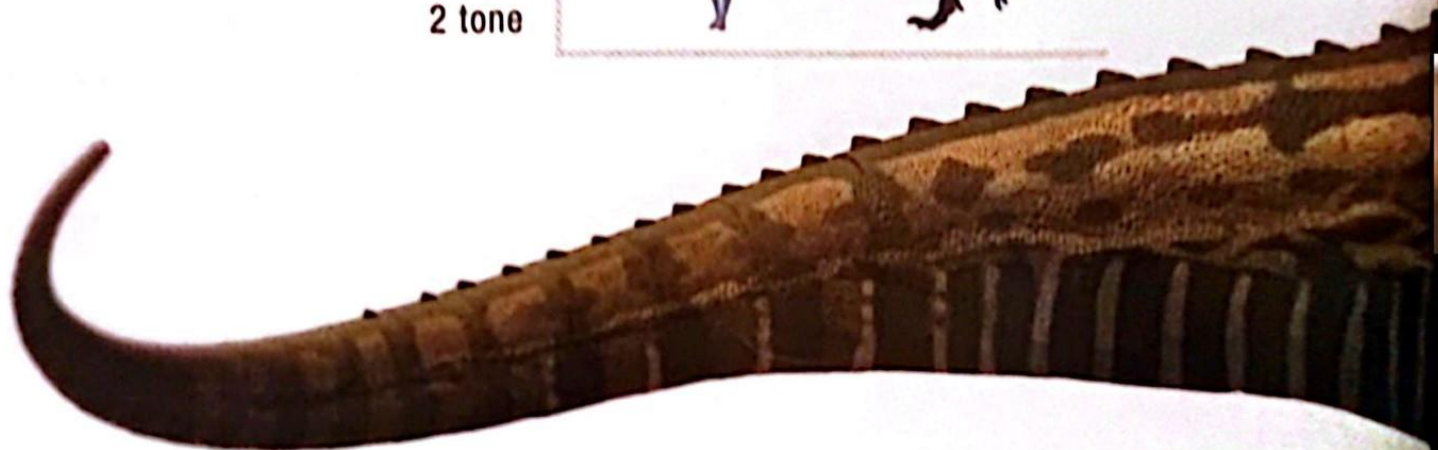
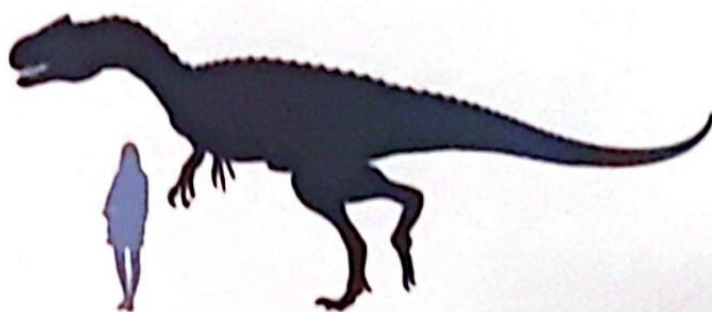
od pre 155 do pre 145 miliona godina

DIMENZIJE:

do 12 metara dužine i
do 4 metra visine

TEŽINA:

2 tone

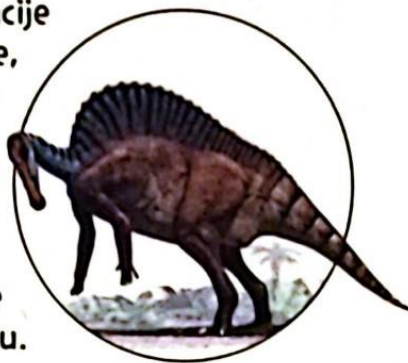

Zamislite scenu: neki apatosaurus beži dok ga brzi **ALOSAURUS** juri. Samo što ga nije zgrabio kad se film iznenada prekida. Da li ga je uhvatio i pojeo? Nikada nećemo saznati zato što je od te praistorijske drame ostalo samo nekoliko **FOSILNIH OSTATAKA** dve životinje, utisnutih u stenu u Teksasu.

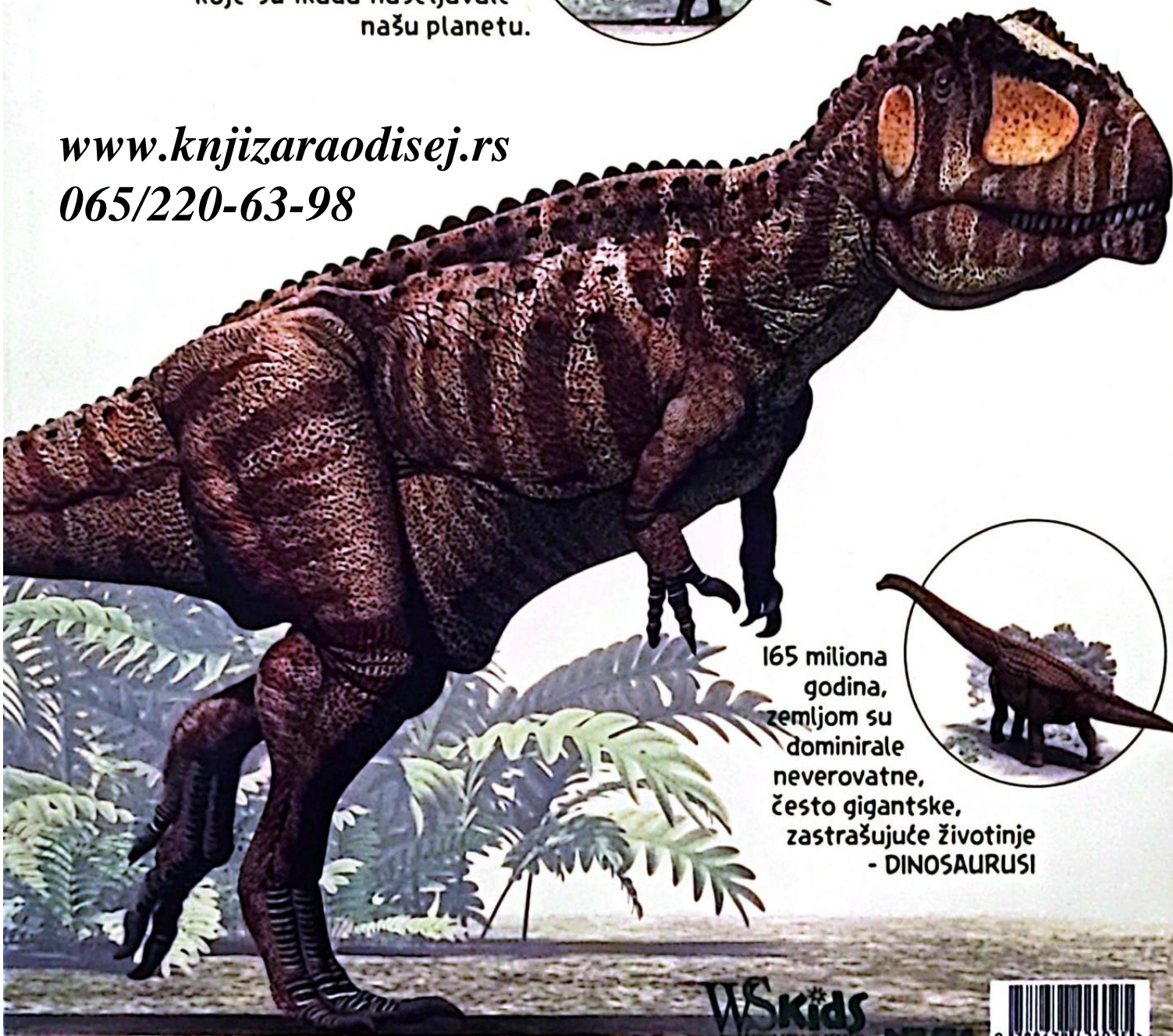

Ušetajte u svet izuzetnih praistorijskih bića
koja su glavni junaci ove knjige.
Vodimo Vas u avanturu gde ćemo upoznati
velike mesoždere, džinovske biljojede,
i zastrašujuće vodene reptile.

Spektakularne ilustracije
Romana Garsija More,
oslikavaju fascinantne
i zanimljive činjenice
o nekima od
najzagonetnijih, najvećih
i najmisterioznijih vrsta
koje su ikada naseljavale
našu planetu.

www.knjizaraodisej.rs
065/220-63-98

165 miliona
godina,
zemljom su
dominirale
neverovatne,
često gigantske,
zastrašujuće životinje
- DINOSAURUSI

WSkids
WHITE STAR KIDS

